

CHECKLIST ADOPTIE

Voor de Centra voor Jeugd en Gezin

1. Is dit contact een standaardcontrole of komen ouders speciaal met een vraag? Zo ja, wat is hun vraag?
2. Wat is bekend van de voorgeschiedenis van dit kind?
3. Hoe was het kind bij aankomst? Hoe is het eerste jaar na aankomst verlopen? Waren er bijzonderheden wat betreft contact of gedrag?
4. Hoe gaat het nu met het kind?
5. Is er een vorm van begeleiding geweest na de plaatsing? Zo ja, welke begeleiding, wanneer en met welk resultaat?
6. Wordt er in het adoptiegezin over de adoptie gepraat? Stelt het kind vragen over zijn of haar adoptie?
7. Hoe gaat het kind om met andere kinderen?
8. Hebben ouders en/of kind behoefte aan adoptiegerichte of adoptiespecifieke ondersteuning, nu of in de (nabije) toekomst

Toelichting per vraag:

Vraag 2

Wat betreft de voorgeschiedenis is te denken aan informatie over de biologische ouders, risicofactoren tijdens de zwangerschap en geboorte, leefsituatie en levensomstandigheden in het land van herkomst, ziektes of handicap van het kind

De voorgeschiedenis van een adoptiekind is niet alleen van invloed op zijn/haar ontwikkeling op alle ontwikkelingsgebieden, maar ook op de prikkelverwerking en de stressregulatie.

Het maakt uit of een kind zich al dan niet heeft kunnen hechten aan een (pleeg)ouder voordat het bij de adoptieouders kwam. Als het wel gehecht was, heeft het hechtingservaring, maar ook iemand verloren. De leeftijd bij plaatsing, het aantal overplaatsingen, de kwaliteit van de verzorging en het contact met de ouders/verzorgers in het land van herkomst hebben invloed op het gedrag en het welbevinden van het kind nadat het geadopteerd is. Het aantal kinderen met een beperking dat geadopteerd wordt neemt toe vanwege beleid in de zendende landen.

Vraag 3

Het eerste contact wordt door ouders en kind als heel belangrijk ervaren. De wijze waarop het kind contact maakte, het gevoel dat het kind opriep bij ouders hebben een grote impact. Het gedrag van het kind in het eerste jaar kan duidelijkheid geven over wat het kind heeft meegemaakt voordat het is geadopteerd en welke mogelijkheden het heeft om zich te hechten. Hoe ouders hun kind ervaren, hun beleving, is van invloed op de ontwikkeling van de gehechtheid van hen aan hun kind. Ook hun eigen mogelijkheden om te hechten (en los te laten) op grond van hun ervaring met hun eigen ouders zijn van belang. Hechting is een proces dat plaatsvindt in de relatie tussen ouders en kind.

Vraag 4

Hoe gaat het met het kind in het dagelijks leven? Zijn er bijzonderheden wat betreft het slapen, eten, de zindelijkheid, de taal, het luisteren of het spelen? Speelt de adoptie hierbij mogelijk een rol?

Slaapproblemen kunnen bijvoorbeeld samenhangen met een gevoel van onveiligheid of angst om het contact met de ouder te verliezen. Extreme driftbuien met de angst de controle te verliezen of angst voor afwijzing. Niet zelf kunnen spelen en steeds moeder nodig hebben, kan een signaal zijn van onveilige

gehechtheid.. Hoe ouders het contact met hun kind ervaren kan een belangrijke indicatie zijn voor de kwaliteit van de hechting. De ontwikkeling van de onderlinge relatie is een complex proces, waarbij zowel kindfactoren als ouderfactoren elkaar wederzijds beïnvloeden. Ouders moeten zowel het kind kunnen volgen en ruimte bieden als structuur en leiding kunnen geven. Ook het kind moet zich kunnen voegen naar het gezag van de ouders en voldoende eigenheid kunnen ontwikkelen. Kunnen de ouders afstemmen op en aansluiten bij dit kind? Kan het kind steun, hulp of troost accepteren of vragen? Geniet het van lichamenlijk contact en aanraking? Kan het zich voegen naar het gezag en de leiding van de ouders of wil het meestal zelf de regie en de controle houden. Adoptiekinderen die nog angstig zijn houden vaak alles in de gaten en willen sterk de regie en de controle houden. Opvoedingsondersteuning of VIB kan het hechtingsproces ondersteunen. Gezien de bijzondere start van kind en ouders samen kan er bij ouders behoefte zijn aan adoptiespecifieke opvoedingsondersteuning

Vraag 5

Het is van belang om na te gaan in hoeverre in de begeleiding tot dan toe rekening is gehouden met de impact van afstand en adoptie om specifiek gedrag te kunnen begrijpen.

Als pedagogisch advies niet helpt, zit het probleem vaak in een diepere laag; de preverbale fase en is hulp nodig die daarop aansluit.

Vraag 6

Voor de identiteitsontwikkeling van het kind is het van belang dat er openheid is over de adoptie, het 'anders zijn' als kind en als gezin en dat het kind ruimte voelt om vragen te stellen. Stelt het kind nu vragen? Kunnen de ouders de vragen beantwoorden of vinden zij dit moeilijk? Heeft het kind verdriet, omdat hij niet bij zijn biologische ouders kon opgroeien of heeft het heimwee naar vertrouwde personen in het land van herkomst? Maakt het kind zich zorgen over de biologische ouders of familie? Is er contact tussen het kind en de biologische familie? Zo ja, hoe verloopt dit? Zo nee, is er rootsinteresse bij het kind en hoe gaan ouders daar mee om?

Vraag 7

Heeft het kind vaste vriendjes of vriendinnetjes? Kan het kind samen spelen met andere kinderen? Is het jaloers, kan het delen, kan het leiding geven en leiding accepteren? Bij onveilig gehechte kinderen komt het nog al eens voor dat ze geen vriendschappen aan kunnen gaan, dat ze veel oppervlakkige contacten hebben, dat ze ofwel de leiding willen hebben of zich te veel aanpassen, dat ze moeilijk kunnen delen of zich snel tekort gegaan voelen, dat ze jaloers zijn. Ze zijn nog niet in staat tot wederkerigheid in relaties. Functioneren in een groep zoals op school kinderdagverblijf of peuterspeelzaal kan moeilijk voor hen zijn, omdat ze nog te kwetsbaar zijn om in een grotere groep te functioneren. Wees alert op agressief gedrag naar andere kinderen, te weinig weerbaarheid, pesten of gepest worden.

Vraag 8

Niet alle vragen of problemen in een adoptiegezin hebben met afstand en/of adoptie te maken. Maar omdat dat wel mee kan spelen, is het belangrijk voor elke hulpverlener om hierop alert te zijn. Soms is adoptiegerichte hulp voldoende: reguliere hulpverlening waarbij de hulpverlener tijdens het hulpverleningstraject steeds opnieuw de invloed van afstand en adoptie in beeld probeert te krijgen en daar zo nodig naar handelt. Als vaststaat dat de problematiek het directe gevolg is van afstand en adoptie of complex is, is adoptiespecifieke hulpverlening nodig. Bijvoorbeeld wanneer de hechting niet goed op gang komt of bij een verstoorde identiteitsontwikkeling. Dan is de cliënt gebaat bij een hulpverlener die zich gespecialiseerd heeft in de problematiek rond afstand en adoptie en werkzame behandelingsmethoden. Verwijzers en hulpverleners kunnen voor meer informatie de website raadplegen van de Stichting Adoptievoorzieningen: www.adoptie.nl of contact opnemen met de helpdesk of het telefonisch spreekuur van de Stichting Adoptievoorzieningen 030-2330340 keuze 3 of via de mail: adoptieconsultatieteam@adoptie.nl. Verwijzers en hulpverleners kunnen ook bij de Fiom terecht, via www.fiom.nl.